

* نام کتاب: جامعه و سیاست

* مؤلف / مترجم: مایکل راش / منوچهر صبوری

* ناشر: سمت

* نوبت و محل چاپ: تهران، اول

* سال نشر: ۱۳۷۴

۱ - جامعه و سیاست

این اثر جزء منابع اصلی درس جامعه‌شناسی سیاسی است. از جمله آثار مشابه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- جامعه‌شناسی سیاسی موریس دو ورژه / ترجمه ابوالفضل قاضی

- جامعه‌شناسی سیاسی تی بی با تامور / ترجمه منوچهر صبوری

- جامعه‌شناسی سیاسی حسین بشیریه

- جامعه‌شناسی سیاسی آراسته خو

الف) بررسی شکلی

متن اثر به عنوان مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی نوشته شده است. بنابراین، برای دانشجویان کارشناسی تدوین شده و در واقع زبان آن ساده و روان است. ترجمه

متن نیز از سادگی و روانی لازم جهت استفاده در این مقطع و تاحدودی در مقطع کارشناسی ارشد، برخوردار است. البته در مواردی جملات مبهمی در ترجمه دیده می‌شود، مانند: ص ۱۰۰ و ۲۱۱. مثلاً، جمله: «در این زمینه، معرفت اساساً و اگر چه نه منحصرأ اطلاعاتی واقعی دربارهٔ جامعه، دربارهٔ افراد و گروه‌ها و دربارهٔ جهان فراسوی آنها در همهٔ موارد گذشته و حال تعریف می‌شود» (ص ۱۰۰) مبهم است. ولی در مجموع ترجمه خوب و روان است.

در ترجمه مفاهیم تخصصی جا افتاده، از معادل‌های مناسب استفاده شده است مانند: «فرهنگ مدنی» civic culture صفحه ۸، «فرهنگ سیاسی» political culture ص ۵۵، «نامزد کردن» nomination ص ۱۴۹ و «شورش» rebellion ص ۲۲۲. اما در مورد مفاهیم تخصصی جدیدتر، در جامعه‌شناسی سیاسی، ترجمه اشکالاتی دارد؛ مثلاً معادل «رویکرد آبرویی» ص ۷۴ برای Reputational approach مناسب به نظر نمی‌رسد و معادل «رویکرد شهرت» مناسب‌تر است. یا مفهوم «اثر بخشی سیاسی» برای political efficacy (ص ۱۰۹) مناسب به نظر نمی‌رسد و مفهوم «توان سیاسی» درست‌تر به نظر می‌رسد. گاهی نیز ترجمه‌های تحت‌اللفظی غلط از برخی مفاهیم شده است، که خواننده را متحیر می‌کند، مانند: مفهوم «نظام فساد اداری» برای واژهٔ spoils system (ص ۱۴۵) چند بار در کتاب استفاده شده است که در اصل ربطی به فساد اداری ندارد بلکه منظور از آن تصدی شماری از پست‌های سیاسی بوسیله حزب غالب در انتخابات است.

بنابراین در کاربرد مفاهیم تخصصی مناسب برای برخی از مفاهیم انگلیسی تخصصی اشکالات جدی در ترجمه دیده می‌شود.

کیفیت چاپ در حد متوسط است و اثر فاقد خلاصه، نمایه و فهرست منابع و مأخذ است.

ب) بررسی محتوایی

کتاب با توجه به تعداد واحد درس مناسب است؛ البته بعضی از موضوع‌های کلاسیک در جامعه‌شناسی سیاسی، مانند: احزاب و گروه‌های سیاسی و انواع نظام‌های سیاسی، در حد لازم مورد توجه قرار نگرفته است. در عین حال، به مباحث جدیدی مانند: ارتباط سیاسی و افکار عمومی توجه لازم شده است. بهتر بود به‌جای فصل ۱۱ (انقلاب)، که بسیار خاص است، فصلی درباره جنبش‌های سیاسی تدوین می‌شد که بخشی از آن هم مربوط به انقلاب می‌شد.

ترتیب فصول و مطالب کتاب انسجام و تسلسل لازم را دارد و برای تدوین آن از منابع بسیاری استفاده شده است. با توجه به منابع موجود در کشور (در زمان ورود اثر به بازار کتاب) این اثر افق‌های جدیدی را برای دانشجویان مطرح کرده است مانند: زنجیره فرمانبرداری (فصل سوم) و مباحث جدیدی در مورد افکار عمومی و نقش رسانه‌ها در آن (فصل نهم).

نویسنده در بخشی از کتاب در صفحه ۸۸، در بحث از توتالیتراریسم می‌نویسد «توتالیتراریسم، به منزله یک ابزار تحلیلی شاید بتواند در مورد رژیم‌های اسلامی بنیانگرا، مانند ایران بعد از سقوط شاه به کار گرفته شود» یعنی در یک کشور می‌تواند گرایش‌های توتالیتراریستی در حدود کم یا زیاد مشاهده شود. در عین حال، بهتر بود مترجم محترم در یک زیرنویس این مطلب را توضیح می‌داد. به‌ویژه، اینکه باید ذکر می‌شد، که معمولاً در مرحله‌ای از دوره پس از انقلاب، در یک مرحله خاص (در اصطلاح مرحله حاکمیت تندروها)، گرایشی توتالیتری در اکثر انقلابات وجود دارد و شاید، مؤلف نظرش بیشتر متوجه آن مرحله از انقلاب اسلامی بوده باشد. به‌علاوه، اشاره به روندهای بعدی در جهت تضعیف چنین گرایشی می‌توانست مفید باشد.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی